

ошибок и росту постоянной части статей затрат, связанной как с расходами на персонал, так и с растущим числом возвратов от клиентов.

Основные принципы логистики компании должны внедряться опытным директором. Только такой руководитель сможет оперативно устранить недочеты и «подтянуть» слабые места, которые характерны существующей логистике склада, в частности оценить:

- рациональность планировки системы складирования и в целом эффективности использования склада;
- согласованность функций снабжения, переработки и распределения;
- внутрискладскую транспортировку, в том числе целесообразность выбора подъемно-транспортных механизмов и машин;
- транспортные, складские услуги и логистика.

Если смотреть широко, то к функциям логистики относится целый комплекс операций и действий, направленный на минимизацию издержек по упаковке, транспортировке, складским услугам и хранению товаров. В логистике действительно нет мелочей. Склад будет работать как часы только в том случае, если внедрять в его работу самые современные технологии, инновационную технику и оборудование, а также систему мотивации персонала.

Вывод. Таким образом, основной задачей складской логистики является оптимизация бизнес-процессов приемки, обработки, хранения и отгрузки товаров на складах. Складская логистика

определяет правила организации складского хозяйства, процедуры работы с товаром и соответствующие им процессы управления ресурсами (человеческими, техническими, информационными).

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Моисеева Н.К. Экономические основы логистики [Текст]: учебник /Н.К. Моисеева. - М.: ИНФРА-М, 2008 - 528 с
2. Шевченко А. В. Організація роботи логістичних центрів на підприємствах Укрзалізниці [Текст] учебник / А. В. Шевченко // Вісник економіки транспорту і промисловості . - 2013. - Вип. 42. - С. 346-349.
3. Каличева Н. Є. Логістичні підходи, як основа раціональної організації виробничого процесу на підприємстві [Текст] / Н. Є. Каличева, В. О. Маслова // Вісник економіки транспорту і промисловості . - 2014. - Вип. 47. - С. 83-86.
4. Сумець А.Н. Транспортная логистика [Текст]:. / А.Н.Сумець. - К.: Хай-Тек Пресс, 2011 - 220 с.
5. Горяинов А.Н. Практика грузовых перевозок и логистики [Текст] / А.Н. Горяинов. - Х.: Изд-во Шейнина А.В., 2008 - 323 с
6. Посылкина О.В. Производственная логистика [Текст]./ О.В. Посылкина, Р.В.Сагайдак, А.В.Дороховский. - Х: Изд-во НФаУ "Золотые страницы", 2007 - 232 с.
7. Дыбская В.В. Логистика складирования для практиков [Текст] /В.В.Дыбская. - М.: Альфа-Пресс, 2005 - 208 с.

*Рецензент д.э.н., профессор УкрГАЗТ Компаниец В.В.
Эксперт редакционной коллегии к.э.н., доцент УкрГАЗТ Уткина Ю.Н.*

УДК 65.012.8:351.863

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i49.51124>

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ОБ'ЄКТИВНА ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

*Козак Л.С., к.е.н., професор,
Федорук О.В., к.е.н., ст.викладач (НТУ)*

В статті досліджено сутність та складові економічної безпеки підприємництва, проаналізовано принципи системи економічної безпеки підприємництва у контексті зміцнення безпеки держави, виявлено індикатори економічної безпеки підприємництва, обґрунтовано завдання економічної безпеки підприємництва в системі складових безпеки національної економіки, визначено напрями державної регуляторної політики, досліджено основні чинники зміцнення економічної безпеки підприємництва.

Ключові слова: економічна безпека підприємництва, державна регуляторна політика, мале та середнє підприємництво, мікрокредитування, механізм мікрофінансування, детінізація

економіки, інфраструктура підтримки підприємництва, принципи системи економічної безпеки підприємництва.

ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА КАК ОБЪЕКТИВНАЯ ПРЕДПОСЫЛКА РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

*Козак Л.С., к.э.н. профессор,
Федорук О.В., к.э.н., ст. преподаватель (НТУ)*

В статье исследованы сущность и составляющие экономической безопасности предпринимательства, проанализированы принципы системы экономической безопасности предпринимательства в контексте укрепления безопасности государства, выявлены индикаторы экономической безопасности предпринимательства, обоснованы задачи экономической безопасности предпринимательства в системе составляющих безопасности национальной экономики, определены направления государственной регуляторной политики, исследованы основные факторы укрепления экономической безопасности предпринимательства.

Ключевые слова: экономическая безопасность предпринимательства, государственная регуляторная политика, малое и среднее предпринимательство, микрокредитование, механизм микрофинансирования, детенизация экономики, инфраструктура поддержки предпринимательства, принципы системы экономической безопасности предпринимательства.

FORMATION OF THE SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY OF ENTREPRENEURSHIP AS OBJECTIVE PREREQUISITE FOR THE DEVELOPMENT OF NATIONAL ECONOMY

*Kozak L.S., Ph.D., professor,
Fedoruk O. V., Ph.D., senior lecturer (National Transport University)*

The article explores essence and components of economic security of entrepreneurship, analyzes the principles of economic security of entrepreneurship in the context of strengthening of security of the state, identifies indicators of economic security of entrepreneurship, substantiates tasks of economic security of entrepreneurship in system of components of security of national economy, determines directions of state regulatory policy, explores main factors of strengthening of economic security of entrepreneurship.

Economic security of entrepreneurship is objective prerequisite for the development of national economy, important task of the state policy of strengthening of economic security of the state, because the allows to significantly minimize the impact, in particular, of such threats to national security in the economic sphere as the slowdown of domestic production, reduction of innovative and investment activity, scientific, technical and technological capacity, violation of cooperative ties in the economy, the growth of financial and credit risks, achievement of critical level of physical and moral depreciation of fixed productive assets of enterprises, insufficient rates of reproduction processes and structural deformations of the economy, excessive dependence of the national economy from external markets conjuncture, irrational structure of export.

Keywords: economic security of entrepreneurship, state regulatory policy, small and medium entrepreneurship, microcredit, microfinance, deshadowing of economy, entrepreneurship support infrastructure, principles of economic security of entrepreneurship.

Постановка проблеми. Належний рівень розвитку та безпеки підприємництва є невід'ємним елементом ринкової системи господарювання, відповідає важливій цілі структурної перебудови національної економіки – виробництво конкурентоспроможної продукції, що забезпечить високу якість життя населення, є однією з найважливіших умов економічної та соціальної безпеки держави. У свою чергу, від ефективності заходів системи державного регулювання підприємницької діяльності залежить формування

умов, необхідних для активізації підприємництва в країні.

Сьогодні проблема економічної безпеки підприємництва набуває особливої актуальності, зокрема, внаслідок недосконалого конкурентного середовища, проявів монополізму, корупції у відносинах «бізнес – держава», високого рівня криміналізації і тінізації у секторі малого та середнього підприємництва. Крім того, формування системи економічної безпеки підприємництва залежить від рівня

конкурентоспроможності, фінансової стійкості, платоспроможності, ефективності функціонування суб'єктів підприємницької діяльності, а також від рівня розвитку підприємництва в державі, обсягів виробництва і реалізації продукції, конкурентоспроможності регіонів та національної економіки у цілому.

В умовах недостатнього рівня забезпечення економічної безпеки підприємництва суб'єкти підприємницької діяльності не мотивовані здійснювати легальне господарювання, довгострокові капіталовкладення в інноваційну сферу, низькорентабельні та капіталомісткі види економічної діяльності, енергозберігаючі й екологозабезпечуючі сектори, формувати ресурсну базу економічного розвитку, виступати соціальними партнерами держави. Наслідком цього є утворення структурних, галузевих і регіональних диспропорцій, а також зниження рівня економічної безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблеми економічної безпеки підприємництва досліджуються у працях таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як: О. Білорус [1], З. Варналій [2], Т. Васильців [3], А. Гальчинський [4], В. Геєць [5], Л. Гончаренко [6], Е. Долан [7], П. Друкер [8], Т. Клебанова [9], Д. Лук'яненко [10], К. Макконнелл [11], В. Мунтіян [12], Ф. Найт [13], В. Предборський [14], П. Самуельсон [15], А. Сухоруков [16], Л. Федулова [17], Ф. Хайєк [18], В. Шлемко [19] та ін. Проте, вагомий доробок вчених-економістів не заперечує необхідності розробки теоретико-прикладних засад та удосконалення механізму зміцнення економічної безпеки підприємництва. Особливої важливості ці питання набувають в умовах інтеграції національної економіки в глобальні й мегарегіональні економічні системи.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення сутності та складових економічної безпеки підприємництва, аналіз принципів системи економічної безпеки підприємництва у контексті зміцнення безпеки держави, виявлення індикаторів економічної безпеки підприємництва, обґрунтування завдань економічної безпеки підприємництва в системі складових безпеки національної економіки, визначення напрямів державної регуляторної політики, дослідження основних чинників зміцнення економічної безпеки підприємництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах основним завданням державної політики розвитку підприємництва має стати забезпечення його економічної безпеки. Економічну безпеку підприємництва можна визначити як стан захищеності корпоративних ресурсів і підприємницьких можливостей, за якого

досягається припинення негативного впливу внутрішніх та зовнішніх загроз розвитку суб'єкта підприємництва, створюються необхідні умови для забезпечення його стабільного функціонування [20, с. 105]. Найпоширенішими загрозами економічної безпеки підприємництва в Україні, зокрема, є корупційні дії окремих посадових осіб і суб'єктів господарювання, спрямовані на перешкоджання ефективній роботі підприємства, усунення його з ринку; недобросовісна конкуренція; незабезпеченість ефективного захисту прав та ринкових свобод підприємців у легальному нормативно-правовому полі.

Економічну безпеку підприємництва слід розглядати як такий стан системи регулювання, а також рівень розвитку підприємництва в державі, за якого дотримуються гарантії захищеності життєво важливих інтересів окремо взятих суб'єктів підприємницької діяльності та підприємництва загалом від внутрішніх і зовнішніх загроз. Рівень економічної безпеки підприємництва включає такі три компоненти [2, с. 304]:

1) наявний рівень економічної незалежності підприємств (щодо ресурсного забезпечення виробничо-господарської та фінансової діяльності, формування необхідної матеріально-технічної бази тощо);

2) рівень економічної ефективності функціонування підприємств;

3) здатність до подальшого розвитку (збільшення обсягів і поліпшення ефективності фінансово-господарської діяльності, формування раціональної територіально-галузевої структури; підвищення рівня конкурентоспроможності тощо).

З прийняттям у 2012 р. Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні» внесено зміни до Господарського кодексу України в частині визначення понять суб'єктів великого, малого й середнього підприємництва, які приведено у відповідність до класифікації ЄС [21]. У 2012 р. питома вага суб'єктів малого та середнього підприємництва склала 99,96 % від загальної кількості суб'єктів господарювання, що в цілому відповідає європейським стандартам. За даними Держстату України станом на 1 січня 2013 р. в Україні налічувалося 1 600 127 суб'єктів господарювання, з яких 698 суб'єктів великого підприємництва, 20 550 суб'єктів середнього підприємництва та 1 578 879 суб'єктів малого підприємництва. Суб'єкти малого і середнього підприємництва за 2012 рік реалізували 60,5 % від загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) в Україні, з них 39,7 % реалізовано середніми підприємствами, 15,1 % – малими підприємствами та 5,7 % – фізичними особами – підприємцями [22]. У розподілі за видами

економічної діяльності пріоритетними сферами діяльності суб'єктів малого і середнього підприємництва залишаються торгівля та сфера послуг, питома вага яких від загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) сумарно більше 60 %. Значно меншими є показники промисловості (20,3 %), сільського господарства (5,5 %), будівництва (5,4 %).

На сьогодні в Україні фінансова підтримка підприємництва на рівні держави здійснюється через програму «Мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва», на виконання якої у Державному бюджеті України на 2013 рік було виділено 10,3 млн грн [23]. В рамках цієї програми суб'єкти малого підприємництва мали змогу отримати кредит (середня вартість кредиту 250 тис. грн) для відкриття власної справи або для виробництва, переробки і збуту виробленої продукції, придбання техніки, обладнання, новітніх технологій, будівництва й реконструкції виробничих приміщень. Мікрокредити надавались через Український фонд підтримки підприємництва шляхом проведення конкурсу бізнес-планів. У 2013 р. Українським фондом підтримки підприємництва видано 37 мікрокредитів на суму 9,0 млн грн, з них 20 мікрокредитів – фізичним особам – підприємцям на загальну суму 4,9 млн грн, 17 – юридичним особам на загальну суму 4,1 млн грн. Основними напрямками, на які видаються мікрокредити є виробництво продовольчих товарів, сільськогосподарської та промислової продукції, переробка і збут виробленої продукції, придбання техніки, обладнання, новітніх технологій, будівництво й реконструкція виробничих приміщень.

На регіональному рівні підтримка розвитку малого та середнього підприємництва здійснюється через реалізацію регіональних і місцевих програм розвитку малого та середнього підприємництва [24]. Основними напрямками регіональних і місцевих програм розвитку малого та середнього підприємництва є підвищення ефективності реалізації державної регуляторної політики; оптимізація дозвільної системи у сфері господарської діяльності; забезпечення механізмів фінансової підтримки малого та середнього підприємництва; подальший розвиток системи інформаційного забезпечення суб'єктів підприємництва; створення сприятливих умов для розвитку інноваційно-інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого і середнього підприємництва; надання освітніх послуг для суб'єктів підприємництва й населення, забезпечення підготовки, підвищення кваліфікації кадрів для малого та середнього підприємництва; розширення й підтримка діяльності мережі інфраструктури підтримки підприємництва.

Враховуючи структуру сектора малого підприємництва в Україні, переважну більшість якого становлять фізичні особи – підприємці, важливим механізмом фінансової підтримки підприємців є мікрофінансування. Механізм мікрофінансування в усьому світі вважається одним з найбільш перспективних та ефективних напрямів кредитування, особливо для підтримки підприємців-початківців. Формування системи мікрофінансових інститутів дає можливість збільшити доступність базових банківських послуг для громадян, кооперативів та приватних підприємців. Розвиток мікрофінансових інститутів здатний стати каталізатором розвитку малого та середнього бізнесу, у тому числі інноваційного. Інституціональне забезпечення функціонування механізмів мікрофінансування в Україні є недосконалим, ринок мікрокредитування розвивається дуже повільно. Так, у 2012 р. всіма небанківськими кредитно-фінансовими установами в цілому (включаючи міжнародні організації), було видано кредитів на суму 15 091,4 млн грн, що в середньому становить близько 1 000 дол. США на одного суб'єкта підприємницької діяльності.

Формування розгалуженої інфраструктури підтримки малого та середнього підприємництва є принципово важливим фактором для розвитку суб'єктів господарювання в Україні, ефективна діяльність якої сприяє підвищенню інвестиційної привабливості регіонів, залученню вітчизняних та закордонних інвестицій, застосуванню передових технологій. Станом на 1 січня 2014 р. в регіонах України діють 480 бізнес-центрів, 79 бізнес-інкубаторів, 50 технопарків, 538 лізингових центрів, 4 148 небанківських фінансово-кредитних установ, 226 фондів підтримки підприємництва (з яких 23 створено за участю Українського фонду підтримки підприємництва), 3 034 інвестиційних та інноваційних фондів і компаній, 4 238 інформаційно-консультативних установ. При наявності динаміки зростання загальної кількості об'єктів інфраструктури на 2,8 %, порівняно з 2012 роком, залишається диспропорція у формуванні інфраструктури підтримки малого та середнього підприємництва в регіонах України. Так, 35,9 % від загальної кількості об'єктів інфраструктури сконцентровано в місті Києві, 10,1 % – Донецькій, 7,2 % – Харківській областях. В інших регіонах України питома вага таких об'єктів значно менша, а саме: 4,2 % – в Полтавській, 3,4 % – Луганській, 2,9 % – Житомирській областях.

Станом на 1 січня 2014 р. в Україні налічувалось 2 149 громадських об'єднань суб'єктів підприємництва. Функціонування таких елементів інфраструктури підтримки підприємництва сприяє забезпеченню захисту прав та інтересів суб'єктів малого і середнього підприємництва, спрямуванню підприємницької

ініціативи на вирішення першочергових проблем регіонів, а також налагодженню ефективної взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства. Сприяння розвитку інфраструктури підтримки підприємництва, зокрема надання суб'єктам господарювання фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, науково-технологічної, консультативної, маркетингової, кадрової та освітньої підтримки, є одним із основних завдань, що потребує вирішення на державному рівні, яке включено до проекту Закону України «Про Загальнодержавну програму розвитку малого і середнього підприємництва на 2014–2024 роки».

Державна регуляторна політика спрямована на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання. Недопущення прийняття економічно недоцільних і неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності є основними принципами державної регуляторної політики. Реалізація економічного потенціалу малих та середніх підприємств потребує здійснення виваженої державної політики в сфері подальшої дерегуляції бізнес-середовища; розширення можливостей доступу підприємств до фінансових ресурсів; розвитку інфраструктури підтримки підприємництва; удосконалення системи інформаційної підтримки; розширення можливостей участі суб'єктів підприємництва у реалізації проектів державно-приватного партнерства; підвищення ролі місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у підтримці розвитку бізнесу. Подолання факторів, стримуючих розвиток підприємництва, можливе шляхом реалізації нової державної стратегії розвитку бізнесу в Україні, зокрема в рамках Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014–2024 роки, яка направлена на створення сприятливих умов діяльності малого і середнього підприємництва, підтримку та його розвиток на основі впровадження інноваційних технологій, інструментів кооперування суб'єктів малого, середнього й великого бізнесу.

Соціально-економічний розвиток держави значною мірою залежить від ефективності заходів системи державного регулювання економіки, спрямованих на створення безпечного підприємницького середовища. Як наслідок, економічному розвитку держави сприятимуть активізація підприємницької діяльності та збільшення кількості суб'єктів підприємництва,

зростання обсягів виробництва і реалізації продукції, збільшення кількості робочих місць, підвищення рівня інвестиційної привабливості держави та її регіонів, забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємств, зокрема, на зовнішніх ринках збуту [6]. Формування сприятливих умов для ведення підприємницької діяльності в країні дає можливість підвищити ділову активність, сприяє створенню позитивного іміджу ведення легальної підприємницької діяльності, а також забезпеченню рівного доступу суб'єктів господарювання до ресурсного потенціалу, стимулює зростання ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств.

Слід зазначити, що економічна безпека підприємництва значною мірою визначається ефективністю функціонування окремо взятих суб'єктів господарювання, досягнення якої ускладнюється в умовах неузгодженості реформаційних процесів, політичної та соціально-економічної нестабільності, потреби пошуку підприємствами адекватних рішень складних проблем і шляхів зниження загроз своєму функціонуванню. Економічна безпека підприємства – це забезпечення найбільш ефективного використання ресурсів суб'єкта господарювання для запобігання загрозам і створення умов для стабільного функціонування основних його елементів; результат впровадження комплексу заходів, орієнтованих на усунення фінансово-економічних загроз функціонування та розвитку підприємства і забезпечення його фінансової стійкості й незалежності, високої конкурентоспроможності технологічного потенціалу, оптимальності та ефективності організаційної структури, правового захисту діяльності, захисту інформаційного середовища, комерційної таємниці, безпеки персоналу, капіталу, майна та економічних інтересів.

В сучасних умовах роль економічної безпеки підприємництва є вагомим для забезпечення всіх основних складових безпеки національної економіки. Сукупність завдань економічної безпеки підприємництва представлено на рис. 1 [2, с. 310–313]. Так, зміцнення важливої складової економічної безпеки країни – фінансової безпеки – значно залежить від покращення показників ефективності функціонування підприємств, забезпечення ними реального економічного зростання; зміцнення фінансового потенціалу окремих суб'єктів господарювання та, як наслідок, економіки загалом; формування резервних і страхових фондів розвитку підприємств, використання ними інструментів страхування. Важливі принципи системи економічної безпеки підприємництва у контексті зміцнення безпеки держави представлено на рис. 2.

Складові національної економічної безпеки	Завдання економічної безпеки підприємства
Фінансова безпека	<ul style="list-style-type: none"> – забезпечення економічного зростання, зміцнення фінансового потенціалу підприємств й економіки загалом; – сприяння розвитку фінансово-кредитної системи шляхом формування резервних та страхових фондів підприємствами, а також використання інструментів страхування й самострахування
Соціальна безпека	<ul style="list-style-type: none"> – забезпечення високого рівня зайнятості населення, зокрема самозайнятого у підприємницькій діяльності; – формування ресурсної бази розвитку для наступних поколінь; – забезпечення належного рівня життя та доходів населення; – надання соціальних гарантій працівникам
Інноваційно-технологічна безпека	<ul style="list-style-type: none"> – активний розвиток і впровадження інновацій (особливо в сфері малого підприємництва); – формування інноваційних територіально-галузевих кластерів та виробничо-територіальної кооперації; – забезпечення техногенної безпеки, оновлення матеріально-технічної бази економіки
Продовольча безпека	<ul style="list-style-type: none"> – виробництво суспільно необхідних продовольчих товарів; – забезпечення безпеки та якості продовольчих товарів; – сприяння розвитку споживчого ринку
Зовнішньоекономічна безпека	<ul style="list-style-type: none"> – здійснення зовнішньоекономічних операцій, забезпечення позитивного експортно-імпортного балансу; – забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної економіки на зовнішніх ринках
Демографічна безпека	<ul style="list-style-type: none"> – сприяння розвитку трудового потенціалу економіки, забезпечення гендерної рівності; – формування підприємствами фондів соціальної підтримки населення
Енергетична безпека	<ul style="list-style-type: none"> – впровадження сучасних ресурсозберігаючих технологій та зниження рівня ресурсомісткості й енергоємності економіки; – реалізація державної політики енергозбереження, розвиток власного енергетичного потенціалу; – забезпечення диверсифікації джерел енергопостачання
Екологічна безпека	<ul style="list-style-type: none"> – сприяння охороні навколишнього середовища; – реалізація на практиці економічних інструментів відтворення та раціонального використання природних ресурсів; – забезпечення утилізації небезпечних відходів виробництва й створення новітніх технологій їх переробки

Рис. 1. Завдання економічної безпеки підприємства в системі складових безпеки національної економіки

Серед чинників, які сприятимуть зміцненню економічної безпеки підприємства, вагомими є, зокрема, такі: підвищення рівня доступності для підприємств фінансово-кредитних ресурсів; зниження рівня енергоємності та ресурсомісткості вітчизняного виробництва, підвищення рівня конкурентоспроможності

суб'єктів господарювання; популяризація продукції підприємств на зовнішніх ринках збуту; розвиток інвестиційної активності суб'єктів підприємницької діяльності; розвиток системи якості управління підприємствами; удосконалення системи захисту права власності; підвищення платоспроможності населення, загальноекономічна стабілізація.

Рис. 2. Принципи системи економічної безпеки підприємництва в контексті зміцнення безпеки національної економіки

Внутрішню логіку поняття «економічна безпека підприємництва» формують такі складові, як економічна незалежність, ефективність функціонування та здатність до розвитку. У межах складової «економічна незалежність» доцільно виокремити такі індикатори економічної безпеки підприємництва (цифри, наведені у дужках, означають порогові значення цих показників): фондо- та матеріалоозброєність підприємств (більше середніх значень цих показників у економіці регіону та в країні, зокрема у галузевому розрізі); коефіцієнт зносу матеріально-технічної бази підприємств ($< 50\%$); відношення дебіторської заборгованості до кредиторської (≥ 1); рівень злочинності відносно суб'єктів підприємницької діяльності (< 5 злочинів на 100 підприємств).

До індикаторів економічної безпеки підприємництва у межах складової «здатність до розвитку» зараховують: частку прибуткових підприємств ($> 50\%$); частку діючих підприємств ($> 75\%$); операційні витрати на 1 грн реалізованої продукції (< 1); продуктивність праці, фондівіддачу, коефіцієнт оборотності оборотних активів (більше середніх значень цих показників у економіці регіону та України, зокрема у галузевому розрізі); рівень матеріальних та енергозатрат (менше середніх значень цих показників у економіці регіону та України, зокрема у галузевому розрізі).

До індикаторів економічної безпеки підприємництва у межах складової «ефективність функціонування» можна віднести: темпи приросту обсягів реалізації, які припадають на одне підприємство ($> 100\%$), зокрема у промисловості, сільському господарстві та капітальному будівництві; темпи приросту кількості новостворених підприємств відносно скорочення кількості діючих (≥ 1); частка обробної промисловості та галузей зі значною доданою вартістю ($> 70\%$); сума інвестицій в основний капітал відносно валового національного продукту ($> 25\%$); витрати на інноваційний розвиток відносно валового національного продукту, частка нових видів продукції (послуг) ($> 5\%$); перевищення експорту над імпортом (≥ 1).

Варто зауважити, що існує безпосередній взаємозв'язок між зниженням рівня тінізації економіки та зміцненням економічної безпеки підприємництва [25]. У свою чергу підприємства, які займаються господарською діяльністю легально, зацікавлені у довготривалому функціонуванні на ринку та реалізації продукції високої якості й легального походження. Це сприяє забезпеченню продовольчої безпеки як складової національної економічної безпеки. Також від рівня економічної безпеки підприємництва залежить розвиток споживчого ринку у цілому, забезпечення належної якості та безпеки продовольчих товарів і споживчих послуг.

При досягненні високого рівня безпеки

підприємницької діяльності з'являються можливості забезпечення демографічної складової безпеки національної економіки, оскільки в умовах, сприятливих для ведення легітимної підприємницької діяльності, суб'єкти господарювання зацікавлені у зміцненні здоров'я, забезпеченні поліпшення трудового потенціалу, духовного та фізичного розвитку працівників. За таких умов суб'єкти господарської діяльності, дбаючи про розвиток персоналу, формують соціальні фонди, сприяють зникненню гендерної нерівності.

Крім того, суб'єкти підприємницької діяльності, які прагнуть забезпечити належний рівень власної економічної безпеки, зацікавлені у впровадженні сучасних ресурсозберігаючих технологій та зниженні рівня ресурсомісткості й енергоємності виробництва, що відповідає важливій цілі забезпечення конкурентоспроможності національної економіки – реалізації державної політики енергозбереження та розвитку власного енергопотенціалу, а також диверсифікації джерел енергопостачання, пошуку і використання альтернативних джерел енергії й ресурсів.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, економічна безпека підприємства є об'єктивною передумовою розвитку національної економіки, важливим завданням державної політики зміцнення економічної безпеки держави, оскільки дозволяє істотно мінімізувати вплив, зокрема, таких загроз національній безпеці в економічній сфері, як: уповільнення темпів внутрішнього виробництва, зниження інноваційно-інвестиційної активності, науково-технічного та технологічного потенціалу, порушення коопераційних зв'язків в економіці, зростання фінансових та кредитних ризиків, досягнення критичного рівня фізичного і морального зносу основних виробничих фондів підприємств, недостатні темпи відтворювальних процесів та структурні деформації в економіці, надмірна залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків, нерациональна структура експорту.

Сьогодні в Україні не спостерігається успішна та прозора взаємодія суб'єктів підприємницької діяльності, органів державного управління, місцевого самоврядування, громадських організацій і мас-медіа для формування механізму досягнення економічної безпеки підприємства. Забезпечення високого рівня економічної безпеки підприємства в контексті детінізації економіки України полягає у застосуванні принципово нових механізмів залучення бізнесу до формування та забезпечення економічної політики, зокрема, не через корупційні політичні схеми, а насамперед шляхом

розширення легального доступу бізнесу до вирішення актуальних проблем економіки України.

Досягнення високого рівня економічної безпеки підприємства неможливе без забезпечення відповідного кадрового потенціалу національних підприємств та проведення дієвих заходів з детінізації ринку зайнятості в Україні. Важливим елементом посилення економічної безпеки підприємства є також державна політика доходів та заробітної плати, орієнтована на підвищення оплати праці з метою попередження відпливу робочої сили за кордон. Скороченню тіньової зайнятості сприятимуть системні заходи державної політики, орієнтовані на зниження податкового навантаження на фонд заробітної плати та посилення нагляду за нелегальним наймом. Належний рівень економічної безпеки підприємства сприяє економічному зростанню, підвищенню конкурентоспроможності економіки, покращенню експортного потенціалу, формуванню раціональної галузевої структури, підвищенню рівня життя і доходів населення, зростанню інвестиційної привабливості національної економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Білорус О.Г. Економічна система глобалізму / О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2003. – 357 с.
2. Економічна безпека: навч. посіб. / [З.С. Варналій, П.В. Мельник, Л.Л. Тарангул та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. З.С. Варналія. – К.: Знання, 2009. – 647 с.
3. Васильців Т.Г. Пріоритети та засоби зміцнення економічної безпеки малого і середнього підприємництва: монографія / Васильців Т.Г., Волошин В.І., Гуменюк А.М. – Л.: ЛКА, 2009. – 248 с.
4. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть: навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / [А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, А.С. Гальчинський та ін.]. – К.: Либідь, 2002. – 470 с.
5. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку: монографія / В.М. Геєць. – К.: [б. в.], 2009. – 863 с.
6. Экономическая и национальная безопасность: учебник для студ. вузов, обучающихся по спец. «Национальная экономика» и др. экон. спец. / ред. Л.П. Гончаренко. – М.: Экономика, 2008. – 543 с.
7. Долан Э.Д. Макроэкономика / Э.Д. Долан, Д.Е. Линдсей; пер. В. Лукашевич; ред. Б.С. Лисович. – СПб.: Литера плюс, 1996. – 408 с.
8. Друкер П. Управление в обществе будущего / П. Друкер; пер. с англ. и ред.

- Е.В. Трибушной. – М.; СПб.; К.: Вильямс, 2007. – 306 с.
9. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / [Геєць В.М., Кизим М.О., Клебанова Т.С., Черняк Т.С.]. – Х.: ИНЖЭК, 2006. – 240 с.
10. Лук'яненко Д.Г. Глобальна економічна інтеграція: монографія / Д.Г. Лук'яненко. – К.: Національний підручник, 2008. – 219 с.
11. Макконнелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: пер. с англ. / К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю. – 16-е изд. – М.: Инфра-М, 2007. – 939 с.
12. Мунтіян В.І. Економічна безпека України / В.І. Мунтіян. – К.: КВІЦ, 1999. – 462 с.
13. Найт Ф.Х. Риск, неопределенность и прибыль / Ф.Х. Найт; пер. с англ. М.Я. Каждан; науч. ред. пер. В.Г. Гребенников. – М.: Дело, 2003. – 359 с. – (Серия «Современная институционально-экономическая теория»).
14. Предборський В.А. Економічна безпека держави / В.А. Предборський. – К.: Кондор, 2005. – 392 с.
15. Самуэльсон П.Э. Экономика / П.Э. Самуэльсон; пер. с англ. О.Л. Пелявского. – М.; СПб.; К.: Вильямс, 2012. – 1358 с.
16. Сухоруков А.І. Національна економічна безпека: навч. посібник / Сухоруков А.І., Мошенський С.З., Петрук О.М.; за ред. А.І. Сухорукова. – Житомир: Рута, 2010. – 384 с.
17. Бізнес-менеджмент: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / [Л.І. Федулова, В.Г. Федоренко, В.Ф. Гриньов та ін.]; заг. ред. Л.І. Федулова. – К.: МАУП, 2007. – 632 с.
18. Хайєк Ф.А. Право, законодавство та свобода. Нове викладення широких принципів справедливості та політичної економії: в 3 т. / Ф.А. Хайєк; пер. з англ. Н. Комарова. – К.: Сфера, 1999. – Т. 2: Міраж соціальної справедливості. – [Б. м.]: [б.в.], 1999. – 200 с.
19. Шлемко В.Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінько. – К.: [б.в.], 1997. – 143 с. – (Національна безпека; вип. 2).
20. Власюк О.С. Економічна безпека України в умовах ринкових трансформацій та антикризового регулювання / О.С. Власюк. – К.: ДННУ «Акад. фін. упр.», 2011. – 474 с.
21. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>.
22. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
23. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
24. Ліпкан В.А. Національна безпека України: навчальний посібник / В.А. Ліпкан. – К.: КНТ, 2009. – 576 с.
25. Економічна безпека: навч. посіб. / [Франчук В.І., Герасименко Л.В., Гончарова В.О. та ін.]; за ред. В.І. Франчука. – Л.: ЛьвДУВС, 2010. – 243 с.

*Рецензент д.е.н., професор НАСОНА Попова В.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.*

УДК 338.47 :656.07

ВПЛИВ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИКОЮ В МІЖНАРОДНИХ ХОЛДИНГАХ

*Колосок В. М., д.е.н., професор,
Мордвицька Ю. С., аспірант, асистент (ДВНЗ «ПДТУ»)*

У статті обґрунтовано необхідність розвитку новітніх методів та інструментів управління логістикою на підприємствах, що входять до складу міжнародних вертикально-інтегрованих холдингів; досліджено ефективність використання трансфертного ціноутворення, з одного боку, як інструменту розподілення та маневрування фінансовими ресурсами холдингу; з іншого – як методу управління ланцюжками постачань в корпоративній логістичній мережі; описано та структуровано систему ресурсного постачання на кожній стадії виробничого процесу; удосконалено та адаптовано модель ланцюжку формування доданої вартості М.Портера для сучасних реалій господарювання гірничо-металургійних холдингів.

Ключові слова: трансфертне ціноутворення; ланцюжок постачань; логістика; міжнародні вертикально-інтегровані холдинги; металургійне підприємство